

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Tro og Haab og Kjærlighed

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Tro og Haab og Kjærlighed", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1858_1227-txt-shoot-idm105/facsimile.pdf (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Indhold.

	Sbr.
Det christelige Kæleflas, af N. F. S. Grundtvig	1.
Zonas-Tegnet, af P. W. Christensen, Præst i Lønning	22.
Høfjelsbiletet og Høfjelsløse, af Samme	39.
Moses' Kaldelse, af C. H. Thuroah	63.
Brevet til Epheserne, af Udgiveren	74.
Daad mener Herren med sit Ord om de unyttige Tjenere? af P. W. Christensen	104.
Indledning og Afsledning, af Samme	108.
En Drøm, af Udgiveren	111.
Tro og Haab og Kjærlighed, af N. F. S. Grundtvig	118.
Om Johannes den Døber i Hængslet, af P. W. Christensen	127.
Brevet til Epheserne. Fortsat, af Udgiveren	146.
1. Kor. 11, 23—29, af Samme	179.
2. Kor. 3, 9, sammenholdt med Nr. 7, 31—37, af Samme	186.
Den guddommelige Treenighed, af N. F. S. Grundtvig	198.
Arbejdene i Vingegaarden og de syv Karve, af P. W. Christensen	207.
Herrens Storøert, af Udgiveren	220.
Længsel efter Hæsten, af Samme	221.
Apostel-Saga, af P. W. Christensen	222.
Gregor den Store. VII. (Fortsat)	248.
Skriftemaal og Altergang, af N. F. S. Grundtvig	273.
Om de syv Saligheder og de syv Menigheder, af P. W. Christensen	288.
Gregor den Store. VIII. (Fortsat)	312.
Den bebte Ven, af Udgiveren	371.

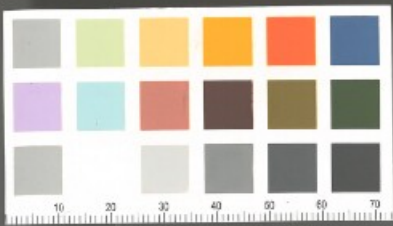
Tro og Haab og Kjærlighed.

(N. F. S. Grundtvig.)

Jeg skriver eder til, ikke, fordi I jo nok veed Sandheden, men just fordi I veed den og veed, at der kommer ingen Vogn af Sandheden.

Saaledes lærer Vorherres Ven, Apostelen og Evangelisten Johannes, os at betragte Apostel-Skriften, ikke som et Himmelbrev til Jøder og Hedninger, hvoraf de skulde lære at kiende Christendommen eller hvorved de skulde blive Christne, men som et Vennebrev til de Christne, for at oplyse, befæste og bestyrke dem i den bevidste Christelige Sandhed; saa det er ikke Apostlernes Skyld, at de Skriftefogte har misbrugt og vedbliver endnu sædvanlig at misbruge Apostel-Skriften, trods Apostlernes Indsigelse i deres egen Haandskrift, til Christendoms-Kilde og Troes-Regel. Det nytter imidlertid allermindst med Pennen at havde Bogstav-Skriften sin rette Plads i den christelige Læsegang, med dem, der ikke forud er levende Christne.

Riikelig Samler. IV. 1834 (1837) S. 8

og kan derfor indtil videre ingen kristelig Tankegang enten have, fatte eller følge. Vi maae derfor her overlade de Blindes blinde Veiledere til deres Blindhed og til Guds Barmhertighed, som gjerne vil forflytte os alle fra Markets til Pjæts og sin kristelige Søns Rige, og kun erindre den kristelige Lærer om, at det er ikke blot ved Spørgsmaalet om den kristelige Troes-Grund og Livs-Kilde, at det gjer en Forskel som paa Nat og Dag, enten man tænker, at noget er sandt og kristeligt, fordi det staaer skrevet i Bogen, eller man tænker, at det staaer skrevet i den kristelige Hovedbog, fordi det er sandt og kristeligt, men at denne himmelheie Forskel kommer tilspne ved ethvert kristeligt Dplysnings-Spørgsmaal.

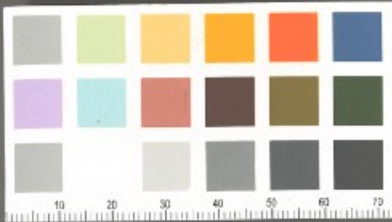
Naar vi saaledes læjer hos Apostelen Paulus om „Tro og Haab og Kiærlighed,“ som en kristelig Trefoldighed, da seer man let, det er et Hoved-Spørgsmaal om vi tænker, at det skrev Apostelen, fordi det var og er en kristelig Grund-Sandhed, at Tro og Haab og Kiærlighed er hele Kristelighedens levende Indhold, eller om vi tænker, at det kun er en kristelig Grund-Sætning, fordi det staaer skrevet i Pauli første Brev til Corintherne i det Trettende, saa at Grund-Sætningens kristelige Rigtighed og Bigtighed skulde berøe paa, om Paulus var en ægte Apostel, om det første Brev til Corintherne, og navnlig det trettende Kapitel deri og hvert Ord i det trettende Kapitels trettende Vers var ægte, og saa ovenikøbet komme an paa, hvorvidt de Skriffløge kunde forene dette mærkværdige Skriftsprog med alle de andre

ægte Skriftsprog, der havde samme Ret som dette Skriftsprog til at afgjøre baade hvad der var ægte kristeligt og hvad der hørde til de kristelige Grund-Lærdomme.

Da nu de Skriftløse, naar de ikke, som de protestantiske, søgte Christendoms-Begrebet i Skriften, dog søgte det, som Papisterne, hvor det ligesaa lidt er eller kan være: i en selvgjort Aandelighed (Geistlighed) eller Præstestand, saa er det begribeligt nok, at skiondt de Alle kiendte det apostoliske Ordsprog om Tro og Haab og Kiærlighed, saa lod de sig dog ingenlunde styre og raade deraf, som en kristelig Grund-Sætning, naar det enken gjaldt om at forsvare og reise de saakaldte kristelige Kirke-Samfund, eller gjaldt om at rejse og bedømme saakaldte kristelige Lærebygninger.

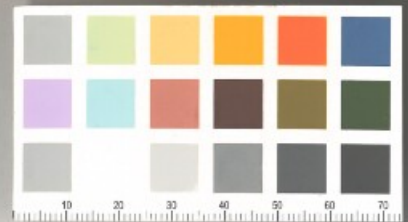
Naar vi derimod, som hverken spørger det døde Bogstav eller det kiødelige Præsteskab om Christendoms-Begrebet, som baade maa være levende og aandeligt, men modtage Begrebet, hvor det gives og meddeles os ved Vorherres Jesu Christi egne Indsigtelser: Daaben og Nadveren, i Ordet til os af Herrens egen Munds Aande; naar vi læser hos Apostelen om de hos Menigheden forblivende „Tre“: Tro og Haab og Kiærlighed, hvoriblandt dog Kiærligheden er størst; da vedkiender den Helligaand, som Christi Aand, sig strax dette Ordsprog som et uforbeholderligt Udtryk for det kristelige Livs Begyndelse, Midte og Ende, altsaa den ægte, levende og fuldstændige Kristelighed, der forbinder og forener alle sande Christne i de Helliges Fællesskab.

Da nu imidlertid den Helligaand, som Christi Aand, aldrig taler af sig selv, men tager af hvad der kiendelig er Herrens, saa udleder han med Flid Kristeligheds-Begrebet i Tro og Haab og Kiærlighed* af Christendoms-Begrebet i Troes-Beviendelsen, med Daabens og Nadverens Ord, hvoraf vi ene kan lære at kiende den kristelige Saliggjorelses-Orden, og lære, hvad det er for en Tro, et Haab og en Kiærlighed, som udgjør hele den indvortes Kristelighed, der, saavidt mueligt, skal aabenbare og afprøve sig i den sande Christenhed gennem et tilsvarende Christen-Liv og Levnets-Løb.

Skiondt nemlig, som jeg før har paavist*), Tro og Haab og Kiærlighed, langt fra at være noget Splinternyt, der først blev til med Christendommen, tvertimod er saa gammel som Menneftes-Slægten, og maa, om end i nok saa ringe Grad og nok saa stor Beskæftelse, dog nødvendig forudsettes og virkelig forefindes, hvor Christi Evangelium skal kunne hères, fattes og modtages; saa maa det dog være en egen Tro: den kristne Tro, et eget Haab: det kristelige Haab, og en særdeles Kiærlighed: den kristne Kiærlighed, som kan udgjøre en kristelig Trefoldighed,* saa at, naar Kristeligheds-Begrebet skal være levende og forvarligt, da maa det ligesaa vel være os givet i Herrens eget Ord ved hans Indsigtelser, som Christendoms-Begrebet. Var det anderledes, saa vi selv paa fri Haand skulde afgjøre, baade hvor dan den Tro, det Haab og den Kiærlighed maatte være, som kunde og skulde udfylde

*) Seest i Skiftet om det kristelige Begreb.

Christelighedens Begreb, og hvorvidt den Orden og Folge, hvori „de Tre“ nævnes, ogsaa var den eneste rette, da kunde vi aldrig komme til nogen guldig Afgjærelse af de Spørgsmaal, der dog maae være tilfredsstillende besvarede, for end der kan gives nogen egenlig christelig Oplysning. Morten Luther søgte det ogsaa godt og indskræpede det seierlig, at der nødvendig hørdet et udvortes Guds-Ord til at afsjæmle al christelig Oplysning og blotte alle de Sværmerier, der udsmykkede sig med dette Navn og beraabte sig paa det indvortes Guds-Ord, som Mandens umiddelbare Aabenbaring; men da han kun forjæves stræbte at udvise et saadant udvortes Guds-Ord til os af Bibelens Bogstav, og derved satte den blotte og bare Bibellæning til den selvraadige Skrift-Klogskab og den tolelose Iudbildnings Provesteen og Dømmer, saa mislykkedes naturligviis Forsøget aldeles, da det hode Bogstav umuelig kan enten bære, meddele eller vejlede Livs-Maader, saa det er altid en Døds-Døm over Livet at gjøre Døden til Livets Skole-mester.

En ganske anden Sag er det med Herrens levende, lydige Ord ved Daaben og Nadveren, der baade kan bære, meddele og vejlede Manden, som ikke vil tale af sig selv, men tage af Herrens og forkynde os, thi ligesom der maa være et saadant udvortes Guds-Ord hos Menigheden, for at vi kan kiende hvad der i Mandens og Ordets Verden er Verberes Jesu Christi Eget, saaledes lærer Manden os snart, at ligesom Menighedens Troes-Bekjendelse efter Herrens Mund er den christne Troes usforanderlige

og uforbederlige Udtryk, jaaledes udtrykker Herrens Bøn, som han selv ved Daaben lægger sin Menighed i Munden, nemlig vort „Fadervor“ som Børne-Bønnen i Guds Huus, klarlig Alt hvad det i Daaben gienfødte Guds-Menneske forlanger og forventer af sin himmelske Fader, udtrykker altsaa det kristelige Haab, og ligeledes er Herrens Ord-Tale, som han ret egenlig med Brodet og Kalken ved Nadveren selv lægger sin Menighed i Munden, jaavist Christen-Kjærlighedens levende Udtryk, som Kjærlighed i sin Fylde er Hjertets fulde Hengivelse.

Naar man derfor har overseet den Saliggjorelses-Orden i Tro og Haab og Kjærlighed, som Herren selv har indskiftet, da kom det aabenbar kun af, at man paa den ene Side tog det meget for lost med Herrens Indskiftelser, som de eneste Salighedens-Midler i hans Menighed, og at man paa den anden Side indbildte sig, at Tro og Haab og Kjærlighed i guddelig Forstand kunde betyde noget ganske andet end Tro og Haab og Kjærlighed i menneskelig Forstand, skionde det er soleklart, at Mennesket i saa Fald umuelig kunde kiende eller fatte hvad det var, som Guds Mand kaldte Tro og Haab og Kjærlighed.

Vi, som paa den ene Side for ramme Alvor betragter Herrens egne Indskiftelser i Daaben og Nadveren, som „Herrens Gierninger“, der kun bliver kiendelige ved Ordet til os af Herrens egen Mund, og skeer ved hans Munds Munde, og som paa den anden Side dristig forudsætter, at „Tro“ ligesaa vel i Forholdet til Vorherre Kristus, som i vort Forhold til andre Mennesker, er hjertelig Sikkerhed paa Sandheden af hvad han siger

til os, og at „Haab“, enten det er leet eller fast, og enten det gaaer paa timelige eller evige Ting, er en trøstelig Forventning af et tilkommende Gode, og at „Kjærlighed“ mellem Christus og os, ligejom al indbyrdes Menneske-Kjærlighed, er en hjertelig Tilbøielighed, der kun kan fyldestgøres i et fuldstændigt Fællesskab, vi jeer et stort Hys opgaae over det christelige Menigheds-Liv, hvori det, saavidt det er kommet, Naelig gienkender sig selv, og hvorved det i Anden kan forudsee baade Maalet og Veien, som fører dertil. Hvad der saa inderlig bekymrede vore bedste lutheriske Forældre, og gjorde dem bange for städig at betragte Christen-Livet i Tro og Haab og Kjærlighed hos sig, som den eneste ægte Christelighed, det var jo den svage, dunkle og usuldfornne Tilstand, hvori de fandt Livet og især Kjærligheden, som det ypperste; men det forvirrer og kyster ikke længer os, fordi vi paa den ene Side, i Ordet af Herrens egen Mund, har en usvigelig Prøvesteen for Troens og Haabets og Kjærlighedens christelige Vægtighed, og paa den anden Side af den Helligaand, som Anden i Herrens Munds Ord, oplyses om Christenlivets fuldstændige Menneskelighed, saa det har sin hemmelige Aøling i Evangeliets godvillige Hørelse, hvor Guds Mand fører Ordet, har sin Fødsel af Vand og Aand i Daaben efter Herrens Indsigtelse, og har sin Dypvægt til Fuldkommenhed ved Herrens Vord, idet Udtrykket af Troen og Haabet og Kjærligheden gior et tilsvarende levende Indtryk, saa Christen-Livet begynder hos os med Troen, voger med Haabet, og fuldkommes af og i Kjærligheden.

Naar nu Anden, som randsjager alle Ting, ogjaa Guds Dybheder, oplyser os om, at Tro og Haab og Kjærlighed ganske rigtig, som skrevet staaer, udgior hele Christeligheden eller Hjerterets Christendom, da oplyser han os tillige om, at dertil svarer paa det noieste Guds Riges korte Beskrivelse, som Retfærdighed og Fred og Glæde, forsaavidt, som Guds Rige kan aabenbares paa Jorden i Troens og Haabets Dage, altsaa i Anden, saa at Retfærdigheden svarer til Troen og Freden svarer til Haabet og Glæden svarer til Kjærligheden, som Troens Retfærdighed, Haabets Fred og Kjærlighedens Glæde.

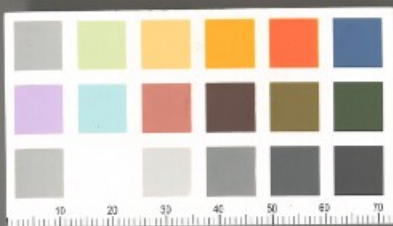
Ogsaa denne Oplysning, stiondi den er meget stor, og giver os det vinkelige Christenheds-Begreb, som Christi Riges Begreb, denne Oplysning er dog saa jevn, og paaovjer kun den inderlige Sammenhang mellem det christelige Liv og den christelige Tilstand, som Ingen har tvivlet om, ja, er baade saa rimelig og saa glædelig, at Menigheden, naar den ret staaer Dinene op, vist uden al Modsigelse vil give den Magt, men Anden afhjælmer den ligesuldt med Herrens egne Ord til os i hvad vi kalder den tredje Troens-Artikel, hvor Synds-Forladelse, Riøds-Dyptandese og evigt Liv aabenbar udgior Menighedens Fælles-Gods, som vi maae tilegne os i Tro og Haab og Kjærlighed, for at hofte Frugt deraf i Retfærdighed og Fred og Glæde.

Naar desuagtet Menigheden, selv i det lutheriske Kirkejogn, vil have endeel at kæmpe med, for den ret kommer ind i denne grundchristelige Tankegang, da vil det kun sige, at naar man er kommet bage-

vendt ind i Christenheten, da har man vndt ved at blive retvendt, og er der noget, man giennem Markhundreder med Flid har vænnet Menigheden til at søge i Mørket istedenfor i Lyset, da er det Guds-Riget i denne Verden, med Vorherre Jesus Christus til sin aandelige Konge og med den Helligaand, som hans virkelige og juuldmægtige Sætte-Konge eller hans „andte Seg.“ Det kristelige Ordsprog om Guds-Riget, som Retfærdighed og Fred og Glæde i den Helligaand, er derfor, mellem Papister og Protestanter, hist blevet endnu grovere misbrugt, og her endnu løseligere overført, end Ordspøget om Tro og Haab og Kærlighed, idet man hist i Kirke-Staten (Kirke-Riget) vilde paanøde Christus et Rige af denne Verden, og her i Stats-Kirkerne (Rigs-Kirkerne) spækiendte ham alle virkelige Riger i denne Verden, henviende ham til en anden Verden, der først skulde dages paa hin Side Graven.

Ligesom vi derfor maatte vende de Skriftfløge Nyggen for at see Christeligheden eller det kristelige Liv i Herrens Lys, saaledes maa vi tillige vende alle Paver og Verke-Bisper Nyggen for at „see Guds Rige“ i det samme Lys, som ret egenlig er „Sandhedens“ Lys, efter Herrens Ord til Pilatus: mit Rige er ikke af denne Verden, thi var mit Rige verdsligt, da skulde mine Tjenere stridt for mig, saa jeg ikke var faldet i Jødernes Hænder, men alligevel er jeg, som du siger, en Konge, thi jeg er dertil født og kommet til Verden, at jeg skal give Sandheden Vidnebyrd og hvo som er af Sandhed, lyder min Røst.

Saa længe vi nemlig i Tankegangen enten følges med dem, der vil troes paa, som Aandeligheden (spiritualitas, Geistlighed) selv, og udgiver alt hvad der jaler dem ind for kristelig Sandhed, eller følges med dem, for hvem Aandelighed og Lustighed eller egen Fornuftighed er eensydige Ord, og som erklære boade den guddommelige og den kristelige Sandhed for en mørk Tale, hvorpaa der maa glattes til Dømedag; jaalænge hjelper det os aabenbar slet ikke til et levende og forsvarligt Begreb om det kristelige Guds-Rige, enten at Kristus har jagt, at hans Rige er Sandhedens Rige, eller at Apostelen Paulus har skrevet, at Guds Rige er i den Helligaand; altsaa et aandeligt Rige, saa det er først ved, ligesom Apostlene og deres Følgesøner, at tage Troens Ord ved Daaben for den kristelige Sandheds Grund-Begreb, og ved, med de samme Mærkesmand, at troe paa den Helligaand som Sandheds-Aanden og den sig selv guddommelig beviste Guds-Kraft i Guds-Ordet til os, først derved vi blive stiftede til boade at medtage og at benytte Oplysningen om det kristelige Guds-Rige som udelukkende aandeligt, men ikke desmindre sandt og virkeligt, da det er saa virkeligt som den sande Retfærdighed og Fred og Glæde kan findes i denne Verden.

Det er nemlig med det kristelige Guds-Rige og med Retfærdigheden og Freden og Glæden deri, ligesom med de kristelige Guds-Gaver: Tro og Haab og Kærlighed, at var der intet Menneskeligt, hvori Guds-Riget kunde speile sig, saa var det Rige alle Mennesker usatteligt, men da vi nu alle

kan vide, at ogsaa i de verdslige Kongeriger, med borgerlige Selskaber, er Retfærdighed, Fred og Glæde hvad Folkene ønsker sig og forlanger af deres Konger, som det Gnefte, Rigerne kan blomstre ved, saa kan vi ogsaa Alle fatte, at naar Vorherre Jesus Kristus planter Menigheden, som sit aandelige Folk, den i Sandhed aandelige, og i Aanden og for Hjertet sande og virkelige Retfærdighed og Fred og Glæde, da viser han sig derved som en Konge over alle Konger og gjør sit Rige blomstrende over alle Verdens Riger.

Naar vi nu med denne Oplysning betragter hvad der enten i det Hele eller navnlig hos os kaldes sig Christendom, Christelighed og Christenhed, da ser vi ikke blot strag en grændjøs Forvirring af Begreberne, men finder Tilstanden saa utaalelig, at turde vi ikke haabe en væsentlig Forbedring, da maatte vi Blindsødt, som Herren har gjort seende, heller idag end imorgen vende saavel Statskirken som Kirkestaten Ryggen og redde os ud af Billedet, med det Troes-Ord, som altid eens skal frit forkyndes og modtages, og med Herrens Indstiftelser, som kun er Saligheds-Midler for de Troende, men skal staae til deres fri Naadighed, og maa det nødvendig, for at Haabet og Kærligheden kan komme til at svare til Troen, og for at det aandelige Guds-Folk kan komme i virkelig Besiddelse af det aandelige Guds-Rige, som er Retfærdighed og Fred og Glæde i den Helligaand. Saa længe vi imidlertid tør haabe paa en væsentlig Forbedring af vor Tilstand, da skal vi holde ud i den bundne Stilling, hvori Herren har kaldet os, og den

christelige Oplysning, vi under de meget ugunstige Forhold har naaet, kan og skal lære os, at ved en vis Grad af borgerlig Frihed, i aandelig og hjertelig Henseende, vil Tilstanden være saa væsentlig forbedret, at baade Nydelsen af Guds Raade i Kristus og Menigheden, som altid maa begynde indenfra, naar de skal være agte, kan giere Kampetid, og at de maae have gjort dem, for end Menigheden er stiftet til at være som Staden paa Bjerget og bære hele Verdens Fiendskab, hvad den vistnok, ligesom fra først af, dog maa tilsidst.

Derfor har jeg, ligesaa vel efter den borgerlige Religions-Friheds Indførelse, som før den Tid, haabet paa Sognebaandets Løsning og hilset den, som Halvdelen af den Frihed, Christi Land, som Sandhedens Land, nødvendig kræver, naar han skal blive og virke hos os, og derfor haaber jeg bestandig paa Præsterne's Afløsning fra Embeds-Eden, forsaavidt den paalægger dem verdslige Baand i deres aandelige Stilling, ved Evangeliet's Fortyndelse og ved Husholdningen med Guds Hemmeligheder, og naar denne Tungebaands-Løsning opnaaes, da skal jeg hilse den anden Halvdeel af den Frihed, Christi og Sandhedens Land kræver, for ogsaa hos os at røgte sit guddommelige Vrind, som er aandelig og hjertelig at stille alt det Menneskelige fra det Verdslige og Syndige, ligesom det afskildtes ved Guds-Ordets Aabnings-Paatagelse hos Jesus, Marias Søn, og at opelske Menigheden ligeaa menneskelig i Guds Billede, som han (den Helligaand) opelskede Jesus paa Jorden til den elstelige Søn, i hvem den himmelske Fader baade har og aabenbarer sin Velbehag.

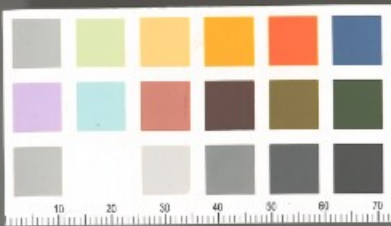
Da nu ogsaa Christi Mand, som den guddommelige Sandheds-Mand, har alle menneskelige Tunge-maal i sin Magt, og vil vise det endnu klarere den sidste Pindjedag end den første, saa har det slet ingen Nød, at vi jo nok, naar vi ret jaæer ham til vor „Ledjager“, baade lærer at forstaae hans „Tale til Menigheden,“ og at troe ham paa Ordet, til det gennem en tilsvarende kristelig Livs-Erfaring beviser og forklarer sig selv.

Det er nemlig med Christen-Livet, som med Menneske-Livet i alle sine Stikkeser, at al kund Menneske-Forstand derpaa kun langsomt udbiller sig under Livets Selv-Betragtning i Sandheds Lys, eller, som vi pleier at sige, derved, at Livet i en vis Grad bliver sig selv klart, saa det er aabenbar kun gennem et kristeligt Levnetsløb, i Tro og Haab og Kierlighed, at Menigheden, og vi i den, kan komme til Forstand paa og til Klarhed over det Forhold, hvori den kristne Tro, det kristelige Haab og den kristne Kierlighed staaer saabel til hinanden indbyrdes, som til deres Kilde i Herrens Munds Ord ved Daaben og Nadveren, og til deres Frugter i det aandelige Guds-Rige paa Jorden, og endelig til de tre guddommelige Vidner i Himlen, da det følger af sig selv, at det trefoldige Menneske-Liv i Guds Billede maa finde sin Forklaring i det treenige Guddoms-Liv, eller, som vi pleier at sige: den guddommelige Treenhed. Kun i samme Grad, som vi nærmer os denne Klarhed, bliver det betimeligt og gavnligt at arbejde paa en kristelig Lærebbygning, og det er aabenbar forst nu, da vi begynder at see Lys i Herrens Lys over Christen-

dommen, Christeligheden og Christenheden, i Salig-gjorelsens Orden, i Guds-Folkets Liv og paa Guds-Rigets Gnemærker, at vi kan udfæste en Grund-Tegning paa Papiret, som, med alle sine Mangler og i hele sin Ufuldkommenhed, dog sigter til det rette Maal.

Saaalænge man nemlig hverken kender Forstiel paa Tro og Lærdom, eller paa Liv og Levnet, eller paa Liv og Død i Mandens Verden, endstige da paa de aandelige Livs-Kræfter og deres Virkninger, ja, saalænge man slet ikke veed, hvad Christendom, Christelighed og Christenhed vil sige i Guds Mund og paa Mandens Sprog, men kun hvad man selv paa Verdens Sprog kalder saa; da kan der neppe tænkes noget mere latterligt end at ville reise en kristelig Lærebbygning, og dog har man sadvanlig overgaaet sig selv i latterlighed, ved at ville reise hele to Christelige Lærebbygninger: en dogmatisk og en moralsk, eller en Troes-Lære og en Livs-Lære, hver paa sin Grund-Sætning, som nødvendig maatte blive Død for den ene og Bantro for den Anden.

Nu, da Menigheden i alle Maader trænger hoilig til al den kristelige Oplysning, vi kan give, om Troen paa Gud-Fader, paa Jesus Kristus, hans eenbaarte Søn og paa den Helligaand, som denne Tro ved Daaben bekendes og i Daaben bejseles, men er dog kun Menigheden daarlig bekendt, fordi baade Forvarerne og Modstanderne af Treenheds-Læren har kappedes om at formæle og forvirre den, og da det fremforalt er en Livs-Sag i Menigheden, at Troen paa den Helligaands gud-

dommelige Selvbevidsthed paany bliver levende og frugtbar, nu skal jeg i et eget Stykke om Tre-enigheden bidrage dertil hvad jeg med Pennen kan, og da vil man saae at see, hvad der er blevet mig klart og hvad der endnu er mig mørkt i Forholdet mellem det kristelige Guds-Begreb og Menneske-Begreb, og i Fælleskabet mellem Gud og Mennesket i Jesus Christus, som Fælleskab om det Guds-Rige, der er Meisfærdighed, Fred og Glæde i den Helligaand, altsaa med andre Ord, see mit Forhold til en kristelig Lærebbygning, hvis Grund-Træk jeg oiner, men magter dog ikke saaledes at forbinde, at de kan stues i deres klare Sammenhæng.

Om Johannes den Døber i Fængslet.

(Math. 11, 1-19. Luc. 7, 18-35.)

I.

Det feiler næppe, at jo enhver Præst eller stadig Kirkegænger, der med Tanksomhed prædiker eller herer prædike Har ud og Har ind over Evangeliet for 3die Søndag i Advent om Johannes den Døber i Fængslet, har dannet sig en Forestilling saavel om Vanstelighederne i dette Afsnit som om disses muelige Løsning. Ikke desmindre forekommer det mig, som om man i det Hele taget, langt fra at have Vanstelighederne, end ikke har fremhævet disse i hele deres

